

בס"ד העלון מוקדש לרפואה שלימה של **איתאל בן אושרת נ"י**. "כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא" משלי ד' כב'

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: עֵקֶב "וְהִסִּיר ה' מִמֶּךָ כָּל חַלְיִי" ("עקב" ו' טו')

עֲרַשׁ"ק יט' מנחם אב תשע"ד (15.8.14)

הַפְּטָרָה: "וְתֹאמַר צִיּוֹן" **"אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים"** ראשי תיבות **"יִשְׂרָאֵל"** (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אִם לִירָאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... " (י' יב') (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ..", אומרים המפרשים, שכאן המקור למה שתקנו חז"ל, שצריך לברך **מאה ברכות** בכל יום, כמו ששנינו בגמרא (מנחות מג'): "תניא, היה רבי מאיר אומר: חייב אדם לברך **מאה ברכות** בכל יום, שנאמר: וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ".

וצריכים אנו ביאור, מהיכן מצא רבי מאיר רמז בפסוק זה, שצריך לברך **מאה ברכות** בכל יום? רש"י זצ"ל מפרש: "מה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ, קרי ביה מאה". ובארו "התוספות" את דברי רש"י, ואמרו: "אל תקרא **מה** ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ, אלא **מאה** ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל (=מבקש) מֵעַמְּךָ – כלומר, שחייב (האדם לברך) **מאה ברכות** (בכל יום)".

ומסיפים "התוספות" לכך רמז שהביא רבנו תם, כי בפסוק זה "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ", מתחילתו ועד סופו ישנן בדיוק תשעים ותשע אותיות. אולם, כאשר נוסף את האות א' בתוך המלה "מה", על דרך "אל תקרא **מה** אלא **מאה**", כי אז יהיו בפסוק זה מאה אותיות, שהן כנגד מאה ברכות שחייבים לברך בכל יום.

וכן פרש רבנו בחיי ("עקב"): "ידוע מה שדרשו רז"ל מן הכתוב הנה, שחייב (האדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר: **מה** ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ, אל תקרא **מה** אלא **מאה**), כלומר מאה (ברכות) ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ. ויש בפסוק זה צ"ט (=99) אותיות ועם אל"ף שתשים במלת מ"ה ישלמו למאה אותיות ותחזור המלה **מאה**, כדי לרמוז בדרך אסמכתא, שחייב אדם לברך בכל יום מאה ברכות. וכן יש אסמכתא לכך מהפסוק (תהילים קכח, ד') 'הִנֵּה כִּי כֹן יִבְרַךְ גִּבּוֹר יִרְאֵהוּ', כי ירא ה' יש לו לברך מנין פ"י כ"ן (=100)".

דהינן, "כי כן" גמטריה **מאה**, אל תקרא "יברך" אלא "יברך". שצריך כל גבר ירא ה' לברך **מאה ברכות** (בכל יום), כמנין "כי כן" (=100). וזה מה שאמר הנביא מיכה (ו', ח): "ומה ה' דורש ממך", "ממך" גמטריה **מאה**, שמה שה' דורש ממך, זה לברך **מאה ברכות** בכל יום.

(אם כן, צריך להבין, מדוע כתוב בפסוק זה "מה", ולא במפורש "מאה"?)

אלא, אומרים המפרשים, שכאן רמז לנו הבורא באות **א** החסרה (הרומזת ל**א**לוּפו של עולם), שאם איש ישראלי מברך, ואינו מכוון עבור מה ולמי הוא מברך, אזי לא נחשב לו הדבר לכלום. וזהו "מה", ללא האות **א**, לומר לך, שאם אין אתה מברך ל-**א**, ל**א**לוּפו של עולם, הרי ברכותיך נחשבות ל"מה" (=לכלום), שהרי קב"ה **א**לוּפו של עולם לא נמצא בברכותיך...).

חכמינו ז"ל גלו לנו, כי דוד המלך הוא שתקן לברך מאה ברכות בכל יום, כדי להציל מאה אנשים שהיו מתים בכל יום במגיפה, כפי שדרשו חז"ל על הכתוב בספר שמואל (כג', א'): "...נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הקם על משיח אלהי יעקב ונעים זמרות ישראל".

ומבואר במדרש תנחומא ("קרח" יב'): "...**על** בגמטריה **מאה**, כנגד **מאה ברכות**. שבכל יום היו מתים מישראל מאה אנשים, בא דוד ותקנן ל**מאה ברכות** (כמו שכתוב): 'וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמְּךָ, קרי ביה מאה, אלו **מאה ברכות**. פיון שתקנם (דוד, את מאה הברכות) געצרה **המגיפה**".

ויש להוסיף מה אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני, שמואל ב' כד', יח): "כל אותם אוכלוסין שנפלו (בימי דוד) על-ידי (=פיון) שלא תבעו את בנין בית המקדש".

ומפרש ה"חתם סופר", שהכונה של המדרש על "כל אותם אוכלוסין שנפלו (בימי דוד) על-ידי שלא תבעו את בנין בית המקדש", היא על מאה אנשים שהיו מתים בימי דוד המלך במגיפה.

ומוסיף ה"חתם סופר" ואומר, שהנה, כידוע, גובהו של בית המקדש היה **מאה** אמה, כפי שמביא רש"י (פסחים כו',

"רַבָּא אָמַר": "הַהִיכֵל גּוֹבְהוּ מֵאַה מֵאָה, וְצִילוּ הוֹלֵךְ לְמַרְחֹק מְאֹד...". (וּמִקּוֹר הַדְּבָר בְּמִשְׁנֵה (מִידוֹת פ"ד, מ"ח): "וְהַהִיכֵל עַל מֵאָה עַל מֵאָה בְרוּם מֵאָה").

וְלָכֵן, מִטַּעַם זֶה מִתּוֹ בְּכָל יוֹם דּוֹקָא מֵאַה אֲנָשִׁים, עַל שְׂלֵא תִבְעוּ אֶת בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהִיָּה גְבוּהַ מֵאַה אִמָּה. (וְכָל זֹאת, עַד שֶׁבָּא דָּוִד וְתִקַּן מֵאַה בְּרָכוֹת כִּנְגַד מֵאַה אֲמוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְאִז נִעְצְרָה הַמְּגִיפָה).
וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל ה"חֲתָם סוֹפֵר": "לָכֵן הָיָה הַמְּגִיפָה בִּימֵי דָּוִד, וּמִתּוֹ מֵאָה אִישׁ בְּכָל יוֹם, עַל שְׂלֵא הַתְּאַמְצוּ (=תִּבְעוּ) עַל בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְתִקַּן דָּוִד מֵאַה בְּרָכוֹת, וְהוּא מְכוּן כִּנְגַד מֵאַה אִמָּה קוֹמֵת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ".
וְרֵאוּי לְהוֹסִיף גַּם אֶת דְּבָרֵי הַשֵּׁל"ה הַקְּדוּשׁ ("חֲזִי שְׂרָה"), שֶׁבִּשְׁם הַיִּצְר הָרַע, סמ"א^ל, שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת (סמ)

הֵן מִצַּד הַטּוֹמְאָה, ו-ב' הָאוֹתִיּוֹת אַל הֵן מִצַּד הַקְּדוּשָׁה.
לְפִי זֶה, מְגָלִים לָנוּ חו"ל (ה"יִשְׁמַח מִשֵּׁה" וְה"אֲמַרִי יוֹסֵף"), שֶׁמִּצַּד ב' אוֹתִיּוֹת סמ, שְׁעוֹלוֹת לְגַמְטְרִיָּה מֵאַה, יֵשׁ לִיצְר הָרַע מֵאַה כּוֹחוֹת טוֹמְאָה, הַמְּפָרִידִים וּמְבַדִּילִים בֵּין אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבֵין הַקַּב"ה.

וְלָכֵן אוֹמֵר ה"אֲמַרִי יוֹסֵף", כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת הַיִּצְר הָרַע, צְרִיכִים לְהַפְרִיד בֵּין אוֹתִיּוֹת סמ אַל, וְעַל-יְדֵי כֶּף לְמַנוּעַ מִהַיִּצְר הָרַע לְקַבֵּל אֶת חַיּוּתוֹ מִהָאוֹתִיּוֹת 'אַל', וְכֵן לְבַטְלוֹ, וְאִז הוּא נּוֹפֵל כְּפָגֶר-מֵת, וְאִינוּ יְכוּל לְהִזִּיק לָנוּ.
וְזֵהוּ שְׂאֲמָרוֹ חו"ל (סוֹפָה נב'): "לְעֵתִיד לְבוֹא, מְבִיאֵו הַקַּב"ה לִיצְר הָרַע, וְשׁוֹחֲטוּ...". - דְּהֵינּוּ, בְּגֹאוּלָּה הַעֲתִידָה, יִבְטֵל הַקַּב"ה לְגַמְרִי אֶת יְנִיקַת ה-'סמ' מִהָאוֹתִיּוֹת 'אַל', וּבְהַעֲדֵר חַיּוּת הַקְּדוּשָׁה, יִשָּׂאֵר הַיִּצְר הָרַע כְּפָגֶר-מֵת, בְּלִי שׁוּם חַיּוּת.

לְפִי הָאֲמוּר, אוֹמֵר ה"יִשְׁמַח מִשֵּׁה", ש-ב' הָאוֹתִיּוֹת מִצַּד הַטּוֹמְאָה - סמ' - עוֹלוֹת לְגַמְטְרִיָּה מֵאַה, כְּדִי לוֹמַר שֶׁמֵאַה כּוֹחוֹת טוֹמְאָה מְפָרִידִים בֵּין אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבֵין הַקַּב"ה. וְלָכֵן נִתְּנוּ לָנוּ חו"ל עֲצָה נְפִלְאָה לְכַף - לְבַרְךָ בְּכָל יוֹם מֵאַה בְּרָכוֹת, כְּדִי לְסַלֵּק מֵאַה כּוֹחוֹת טוֹמְאָה אֵלּוּ, שֶׁהֵם מְסַד הַמְּבַדִּיל בֵּינֵינוּ לְבֵין הַבוֹרָא. וְעַל-יְדֵי כֶּף אָנוּ קוֹשְׂרִים וּמְחַבְּרִים אֶת עֲצָמֵנוּ לְבוֹרָא יִתְבָּרֵךְ.

עַנְיָן זֶה נוֹתֵן לָנוּ פֶּתַח לְהִבִּין גַּם אֶת הַרְעִיוֹן הַנִּשְׁגָּב שֶׁתִּקְנוּ לָנוּ חו"ל לְתַקּוּעַ בְּשׁוֹפֵר דּוֹקָא מֵאַה קוֹלוֹת. שְׂכּוֹן, הַיּוֹת וְתַכְלִית הַשׁוֹפֵר הִיא לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לִירְאָת ה', בְּבַחֲנִית "אִם יִתְקַע שׁוֹפֵר בְּעִיר וְעַם לֹא יִחְרְדוּ". וְלְפִי הַמְּבוֹאֵר יֵשׁ מֵאַה כּוֹחוֹת טוֹמְאָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת סמ', שֶׁהֵם בְּבַחֲנִית מְסַד בְּרוּל הַמְּבַדִּיל בֵּין אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְבֵין ה' יִתְבָּרֵךְ, כְּדִי שְׂלֵא יִתְעוֹרֵר הָאָדָם לִירְאָה אֶת ה'. עַל-כֵּן הִגּוּ חו"ל, בְּרוּחַ קוֹדֶשׁ לְתַקּוּעַ דּוֹקָא מֵאַה קוֹלוֹת, כְּדִי לְהַפִּיל וּלְבַטֵּל אֶת מֵאַה מַחֲיִצוֹת הַטּוֹמְאָה הַמְּבַדִּילוֹת בֵּינֵינוּ לְבֵין הַקַּב"ה, כְּדִי שְׁתִּיפּוּל עֲלֵינוּ אִימַתָּה וּפְחַד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרֵךְ. (וְעַל-כֵּן אוֹמֵר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (תְּהִלִּים קיג, ט'): "אִם הַבְּנִים שְׂמַחַה הַלְלוּיָהּ". וְלְכַאוּרָה צְרִיךְ לְהִבִּין עַל מָה וְלָמָּה "אִם הַבְּנִים", הִיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, "שְׂמַחַה"?)

וְיֵשׁ לוֹמַר שְׂאוֹתִיּוֹת אִם הַבְּנִים הֵן אוֹתִיּוֹת מֵאַה" - לְרְמוּז שֶׁהַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה שְׂמַחַה עַל הַבְּנִים שְׁעַל-יְדֵי מֵאַה קוֹלוֹת הַשׁוֹפֵר מְכַנְיַעִים אֶת ה-סמ' (=100), וְעַל-יְדֵי כֶּף מִתְקַרְבִּים וּמִתְקַשְּׂרִים לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׂמִים).
"אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שַׁחַד" (י' יז)

וּפְרַשׁ רש"י: "שַׁחַד זֶה מְמוֹן". וְקָשָׁה לְהִבִּין. שְׂכּוֹן, וְכִי יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שְׁנִיתָן לְשַׁחַד אֶת הַקַּב"ה בְּמִמוֹן, אֲשֶׁר לוֹ הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב? אֲלֵא, מְפָרֵשׁ ה"חֲתָם סוֹפֵר", וְאוֹמֵר ("תּוֹרַת מִשֵּׁה"): יֵשׁ אֲנָשִׁים שְׁעוֹבְרִים עַל רְצוֹן ה' יִתְבָּרֵךְ, וְאִינָם מְקַיְמִים אֶת מִצְוֹתָיו. אוּלַּם הֵם מְפָזְרִים אֶת מְמוֹנָם לְצַדִּיקָה, וְדוֹאֲגִים לְאַלְמָנוֹת וְלִיתוּמִים. וְסָבוּרִים הֵם, שֶׁבְּגָלָל מַעֲשֵׂי הַחֶסֶד שְׁלָהֶם, הַקַּב"ה יַעֲלִים עֵינָיו מִחֲטָאֵיהֶם וּמִפְשָׁעֵיהֶם. וְעַל אֵלּוּ אָמַר הַכְּתוּב: "אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שַׁחַד". שְׂכּוֹן, הוּא יִתְבָּרֵךְ אִינוּ לוֹקַח שׁוֹחַד מְמוֹנָם שֶׁל אֵלּוּ, וְאִינוּ נִזְקֵק לְטוֹבַת הַבְּרִיּוֹת, שֶׁהָרִי הוּא עֲצָמו "עֲשֵׂה מִשְׁפַּט יְתוּס וְאַלְמָנָה וְאֶהָב גֵּר לְתֵת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה".
"עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה" (תְּהִלִּים פט"ג)

אֲשֶׁה אַחַת פְּנִתָה אֶל הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁלֵמָה גוֹלְדָמָן מְזוּוּעָהִיל זִיע"א, וְסִפְרָה שֶׁהִיא מְחִזִּיקָה זְקֵנָה בְּבֵיתָה זֶה זְמַן רַב, וְעֵתָה קָשָׁה עֲלֶיהָ הַדְּבָר עַד מְאֹד. שְׂכּוֹן, טִיפּוּל בְּאֲשֶׁה זְקֵנָה כְּרוּךְ בְּקַשְׂיִים מְרוּבִים, הֵן בְּזְמַן רַב וְהֵן בְּמִמוֹן. לָכֵן אָמַרָה לְרַב: "הֵייתִי רוּצָה לְהַשְׁתַּחֲרַר מִנְטֵל זֶה, וְלְהוֹצִיא אֶת אוֹתָהּ זְקֵנָה מִבֵּיתִי. שְׂכּוֹן, קָשָׁה לִי מְאֹד לְעַמּוּד בְּזֶה". תוֹךְ כְּדִי דְבָרִיָּה, סִפְרָה הִיא לְרַבִּי בְּדָרָךְ אֲגָב, שֵׁישׁ לָהּ בֵּן בְּצַבָּא, בְּמַעֲרְכוֹת הַמְּלַחְמָה, וּבְקָשָׁה בְּרָכָה לְחַיֵּי בְּנָה, שֶׁיִּחְזוֹר בְּשָׁלוֹם, וְשְׂלֵא יִנָּזֵק חֲלִילָה. נִעֲנָה לָהּ רַבֵּנוּ, רַבִּי שְׁלֵמָה גוֹלְדָמָן מְזוּוּעָהִיל זִיע"א, וְאָמַר: "בְּזָכוֹת מִצְוָה זוֹ שֶׁתִּמְשִׁיכִי לְהַחֲזִיק אֶת אוֹתָהּ זְקֵנָה בְּבֵיתָךְ, יִחְזוֹר הַבֵּן בְּשָׁלוֹם מִן הַצַּבָּא". וְאָכֵן, לְאַחַר זְמַן מָה נּוֹדַע, כִּי אוֹנִית מְלַחְמָה טְבַעָה בַּיָּם, עַל כִּשְׁבַע מֵאוֹת אֲנָשִׁיָּה, וְרַק כְּמָה נִיצוּלִים בּוֹדְדִים נִמְשׁוּ מִן הַיָּם. אַחַד הַנִּיצוּלִים הָיָה בְּנָה שֶׁל אוֹתָהּ אֲשֶׁה שֶׁחֲזִיקָה וְטַפְלָה בְּזְקֵנָה בְּבֵיתָה.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד העלון מוקדש לרפואה שלימה של **איתאל בן אושרת נ"י**. "כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא" משלי ד' כב

פרשת השבוע: עקב "והסיר ה' ממך כל חלי" ("עקב" ז' טו)

ערש"ק יט' מנחם אב תשע"ד (15.8.14)

הפטרה: "ותאמר ציון" "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "ישראל" (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם... (ז', יב)"

על הכתוב, "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה..." מעיר רש"י: "אם את המצות הקלות, שהאדם דש בעקביו – שהאדם דורך עליהן ומזלזל בהן – תשמעון" – תקימו אותן כהלכתן – אזי ישמר ה' את הבטחתו להיטיב לישראל, כמפורט בהמשך הפרשה ("ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך..."). והכונה כאן היא, שטבע האדם להקפיד על המצות החמורות, כגון שמירת שבת, טהרת המשפחה, כשרות הבית וכו'. אבל במצות הקלות כפיכול – בדיקת התולעים שבירקות, מעשרות וכו' – מזלזל הוא, או בלשון רש"י "דש בהן בעקביו".

ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום: "עון עקבי יסבני" (תהלים מט', ו) – ירא אני מפני העבירות הקטנות ש"דש בהן (האדם) בעקביו". וזאת, מפני שהן דומות לחוט דק. אך, כשהן מצטברות אחת לשניה, הן הופכות לחבל עבה, הלופת את האדם.

ומקור הדבר במדרש (תנחומא עקב א'): "והיה עקב, זה שאמר הכתוב: 'למה אירא בימי רע, עון עקבי יסבני'. יתברך שמו של הקב"ה, שנתן תורה לישראל, שיש בה תרי"ג מצות, ויש בהן קלות וחמורות. ומפני שיש בהן מצות קלות, שאין בני אדם משגיחין בהן, אלא שמשליכין אותן תחת עקביהן – כלומר, שהן קלות – לפיכך היה דוד מתירא מיום הדין, ואומר: רבנו של עולם, איני מתירא מן (ה)מצות החמורות שבתורה... ממה אני מתירא? מן (ה)מצות הקלות, שמא עברתי על אחת מהן, אם עשיתי, (או) אם לא עשיתי, מפני שהיתה קלה. ואתה אמרת 'הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה'. לכה אמר (דוד) 'למה אירא בימי רע'".

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, נקדים להביא יסוד גדול בעבודת ה', על משנתו של הגה"ק בעל "תבואות שור", המבאר בספרו "בכור שור", שבכל עבירה יש אבות ותולדות. דהינו, העבירה עצמה נקראת "אב" (כגון: עבודה זרה, גילוי עריות וכדומה). אולם, לכל אב-עבירה יש גם תולדה של העבירה. דהינו, "ענף" של העבירה, המסתעף ממנה.

וכפי דבריו הקדושים (ספר "בכור שור", שבת דף קנ'): "כי בכל עבירה יש אבות ותולדות, כגון: עבודה זרה – האב (של העבירה) הוא שעובד (האדם) לעבודה זרה ממש, וה(ת)ולדות (של העבודה הזרה) הם גסות רוח (=גאווה)... ובפרק קמא דבבא בתרא (כתוב): 'כל המעלים עינו מן הצדקה, כ(אילו) עובד עבודה זרה'. בפרק חלק (סנהדרין צב'): 'כל המחליף בדיבורו, כ(אילו) עובד עבודה זרה, ו(כן גם) כל מי שאינו מקים תקיעת כף או הן צדק. (וכמו) – כן יש בגילוי עריות תולדות, (כגון): המתקרב אל הנשים האסורות בקריעת עינים וברמזים... וכן אמרו חז"ל (סוטה ד'): 'כל האוכל בלא נטילת ידים, כאילו בא על אשה זונה'... וכן (גם) בשפיכות דמים אמרו חז"ל בפרק הזהב (ב"מ נח'): 'כל המלבין פני חברו ברבים, כאילו שופך דמים'... וכן בכל העבירות – בכלן יש אבות ותולדות. ולזה אמרו (חז"ל): 'איזהו חכם' – דעיקר חכמתו של (ה)אדם (היא) למלט נפשו משאול, (כאשר) רואה את הנולד (=את התולדות של העבירה). (ו)שלא יאמר הריני נשמר מן האבות, ודי בכך. אלא, שיראה נגד פניו תמיד להישמר מהתולדות (של העבירה)'".

נמצאנו למדים מדבריו הקדושים של ה"תבואות שור", שדרך של היצר הרע היא, שאין הוא מפתה את האדם לעבור מיד על העבירות המפורשות בתורה. שכן, אז הוא יודע שהאדם לא ישמע בעצתו, ויגרשוהו בבושת פנים. לכן משתמש היצר בתחבולות מלחמה, ומפתה את האדם לעבור רק על התולדות של העבירה, שאינן מפורשות בתורה, כמו הפעס והגאווה, שהם תולדות של עבודה זרה.

ומפנין ש"עבירה גוררת עבירה" (אבות ד', ב'), הנה, מתוך שהאדם עובר על התולדה של העבירה, במשך הזמן יבוא לעבור גם את העבירה החמורה עצמה.

וזה מה שאמרו חז"ל: "איזהו חכם – הרואה את הנוֹלָד". כלומר, מי הוא החכם האמיתי? זה "הרואה את הנוֹלָד" – זה שרואה ומבין, שהיצר מנסה להפיל אותו ב"נוֹלָד" (=בתולדה) של העבירה החמורה. ולכן, צריך האדם להיזהר, שלא לעבור על התולדה של העבירה. שכן, כאמור, מאחר "ועבירה גוררת עבירה", הוא עתיד לבוא ולעבור על האבות, שהן העבירות החמורות שבתורה. (וזה שאמרו חז"ל (שבת קה'): "...המקצוע בגדיו בחמתו(=בגלל כעסו הרב), והמשיב פליו בחמתו, והמפזר מעותיו(=כספו) בחמתו – יהא בעיניך כעובד עבודה זרה – (מכיוון) שכן (היא) אומנתו של יצר הרע: היום אומר לו 'עשה כך', ולמחר אומר לו 'עשה כך', עד שאומר לו 'עבוד עבודה זרה', והולך ועובד". כלומר, אין דרכו של היצר לפתות את האדם מיד לעבוד עבודה זרה. שכן, יודע הוא, שעון זה הוא חמור מאד, ובודאי שאיש ישראל לא ישמע בקולו. לכן שת היצר עצה בנפשו, לפתות את האדם רק בתולדה של העבודה זרה, שהיא אינה מפורשת בתורה – שיקרע בגדיו, או ישבור כלים בחמתו, שזה כאילו הוא עובד עבודה זרה. ומתוך ש"עבירה גוררת עבירה" הוא יבוא גם לעבור על האבות, שהיא עבודה זרה ממש). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

"והיו לטוטפת בין עיניכם..." (יא' יח')

על הפסוק "וראו כל עמי הארץ(=הגויים) כי שם ה' נקרא עליך, ויראו(=יפחדו) ממך", דרשו חז"ל בגמרא (ברכות ח'): "אמר רבי אליעזר הגדול: 'כי שם ה' נקרא עליך' – אלו תפילין שבראש". והנה, בעל הטורים רמז, כדרכו בקדש כי "שם יהוה נקרא" – ראשי תיבות 'שין', של תפילין, וכונת רבנו בעל הטורים היא שעמי הארץ יראים ומפחדים מאיתנו בגלל האות ש', שכתובה על התפילין. (כידוע על ה"בית" של התפילין של הראש יש שתי אותיות ש' – אחת מצד ימין, ואחת מצד שמאל).

"ענוים, ענוים, הגיע זמן גאולתכם"

מובא בספר 'לב אליהו' סוף ח"א מהגר"א לאפיאן זצ"ל בשם הגר"א וסרמן הי"ד ששמע מה'חפץ חיים' שאמר שמלחמת גוג ומגוג תתחלק לשלשה חלקים. הראשון היה במלחמת העולם הראשונה. והשני יהיה כעשרים וחמש עד שלשים שנה אחריה. ואחר כך תבא מלחמה שלישית, שבה יסבל כל העולם, ואחרי זה יבא משיח. וכן מובא בספר' לקט רשימות' שם שיש לו קבלה איש מפי איש מרבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל שבמלחמה האחרונה קודם ביאת המשיח ינצלו כל היהודים החרדים לדבר ה' שמבדלים מן העמים". והוסיף הרה"ג ר' מנחם ברהום שליט"א שדברי הגמרא (סנהדרין צו) "ובשביעית מלחמות. במוצאי שביעית בן דוד בא" מתחברים לכל הג' מלחמות שהזכרנו, דמלחמת העולם הראשונה הסתיימה בשנת תרע"ז שהיתה שנת שמיתה, וכן מלחמת העולם השנייה הסתיימה בשנת תש"ה שהיתה שנת שמיתה, ועתה אנו מדברים על מלחמת עולם השלישית שתסתיים בשנת תשע"ה שתהיה שנת שמיתה, ובמוצאי שביעית בן דוד בא, אכ"ר. ("סוד החשמל")

"ועצר את השמים ולא יהיה מטר" (יא' יז')

מעשה שהיה בשנת בצורת קשה. השמים היו קשים כברזל, ולא הורידו אפילו טיפה אחת של מים. מה עשו ישראל? הכריזו תעניות ציבור, ופנו בתפילות ובתחנונים אל השוכן במרומים, שיווריד להם גשמי ברכה ונדבה – אולם לא נענו. ראה הצדיק רבי ישראל בעל שם טוב (הבעש"ט) בבית מדרשו איש אחד, מפשוטי העם, שהיה קורא פרשיות "שמע" בדבקות רבה, וכשהגיע לפסוק – "ועצר את השמים ולא יהיה מטר" – אמר אותו האיש פסוק זה בכונה גדולה ובקול בכי וזעקה. לאחר התפילה, נגש הבעש"ט אל אותו יהודי פשוט, ושאל אותו: "אילו כונות פונות, כשאמרת את הפסוק ועצר את השמים ולא יהיה מטר?" השיב האיש לבעש"ט, ואמר לו: "רבנו, כונתי כונה פשוטה וישירה: בקשתי בכל לבי, ש-ה' יתברך יעצור את השמים ויסחט אותם, כפי שעוצרים וסוחטים ענבים או זיתים, ואז... לא יהיה מטר' למעלה בשמים, אלא הכל ירד למטה על הארץ..."

טפח הבעש"ט על כתפו של אותו יהודי פשוט, וקרא במאור פנים: "אכן פונות בתפילתך כונות אמיתיות, וראוי להם, לגשמים, שירדו על פני הארץ – בזכות תפילתך הזכה, שנבעה מעמקי הלב..."

שבת שלום לכל בית ישראל!
נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד העלון מוקדש לרפואה שלימה של **איתאל בן אושרת נ"י**. "כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא" משלי ד' כב'

פרשת השבוע: עקב "אל שדי יתן לכם רחמים" ראשי תיבות "**ישראל**" **כניסת השבת: 18:55**

ערש"ק יט' מנחם אב תשע"ד (15.8.14) **יציאת השבת: 20:04**

הפטרה: "ותאמר ציון" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם"

על פסוק זה אמרו חז"ל הקדושים: במלה "עקב" רמז הכתוב על אחת ממידות התורה – שיהיה אדם הולך עקב בצד אגודל, **בענוה ובשפלות**. ואז, על-ידי מידת ה**ענוה** ישכיל לשמוע ולהבין בלימוד התורה הקדושה.

וצריכים אנו להבין, כיצד זוכה האדם להשגת התורה על-ידי מידת ה**ענוה**?

אמרו חז"ל בגמרא (ברכות ז'): "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: מנין שהקדוש-ברוך-הוא מתפלל? שנאמר (ישעיה נ"ו, ז'): 'והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי'. 'תפלתם' לא נאמר, אלא 'תפלתי' – מכאן שהקדוש-ברוך-הוא מתפלל. מאי מצלי? (=מה מתפלל הקב"ה?) – אמר רב זוטרא בר טוביה, אמר רב: יהי רצון מלפני, שיכבשו רחמי את פעסי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במידת (ה)רחמים, ואפנס להם (=אתנהג איתם) לפנים משורת הדין (=בסלחנות)".

ותמהו על-כך כל המפרשים: איך שיק לומר על הקב"ה שהוא, כביכול, מתפלל? וכי למי הוא מתפלל? הלא הוא יתברך ברא את הכל...

אומר על-כך ה"תפארת שלמה": הנה, שנינו במשנה (גיטין כב'): "הכל כשרין לכתוב את הגט – אפילו חרש, שוטה וקטן". ומקשה הגמרא על-כך: "והלא לאו בני דעה נינהו" (=והלא אין בהם דעת), ובודאי שלא ידעו לכתוב לשמה (=לשם המצוה)?

אלא, "אמר רב הונא: והוא שהיה גדול עומד על גביו" – כלומר שגדול ובר-דעת עומד עליו – על החרש השוטה או הקטן, ומלמדם לכתוב לשמה.

והנה – אומר ה"תפארת שלמה" – ידוע שמאד קשה לבשר ודם, הקרוי (=העשוי) מחמר ומעפר לעסוק בתורה לשמה, בלי שום פניות אישיות (כגון, שרוצה ללמוד תורה לשם מעמד וכבוד בקהילה שלו). לכן, העצה היעוצה לכל אדם היא, שיקשר את עצמו לה' יתברך, עד שירגיש את עצמו בבחינת חרש שוטה וקטן, שאין להם דעת, ורק הקב"ה הוא בבחינת גדול, העומד עליו מלמעלה, ומלמדו איך לעסוק בתורה לשמה.

ומסכם ואומר ה"תפארת שלמה", שזהו הענין שהקב"ה מתפלל, הכוונה היא, שהוא יתברך מתפלל עם ישראל, בבחינת גדול העומד על גבם, כדי להשפיע עליהם, שיוכלו להתפלל וללמוד תורה לשמה כראוי, בלי שום פניות אישיות.

רעיון קדוש זה פותח לנו פתח להבין את דברי חז"ל בגמרא (תענית ז'): "למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב: 'הוי כל צמא לכו למים'? – (כדי) לומר לה: מה מים, מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך – אף דברי תורה אין (=אינם) מתקיימין – אלא במי שדעתו **שפלה** (=ענו, צנוע)".

והענין הוא, כי מי שדעתו שפלה, ויש בו את מידת ה**ענוה**, זוכה להשראת השכינה עליו. לכן נתן הקב"ה את התורה על הר סיני, הרומז על מידת ה**ענוה**, כמבואר בגמרא (שם): "אמר ר' יוסף: לעולם (=תמיד) ילמד האדם מדעת קונו (=בוראו). שהרי הקב"ה הניח (את) כל (ה)הרים והגבעות, והשרה את שכינתו (דוקא) על הר סיני (הנמוך)". וכל זאת, כדי ללמדנו דעת, שאי-אפשר לזכות לקבלת התורה, אלא רק על-ידי מידת ה**ענוה**, כיון שאז זוכה האדם להשראת השכינה, והקב"ה הוא בבחינת גדול העומד על גביו (=משגיח עליו), ומלמד אותו כיצד לעסוק בתורה לשמה.

וזהו שאומר ה"תשואות חן" לרה"ק רבי גדליה מלניץ זי"ע: "והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה": במלה "עקב" יש רמז למידת ה**ענוה**, שהרי העקב הוא החלק הנמוך ביותר בגוף האדם, ואם אדם שם את עצמו כעקב, ודעתו שפלה – הנה, על-ידי כך, הוא זוכה בכל יום להשגות חדשות בתורה, והכל בזכות אותה ענוה.

על-כן אומר הכתוב "והיה עקב" – כלומר, אם תהיה לכם את מידת ה**ענוה**, בבחינת עקב – כי אז, בזכות זה

"תשמעו את המשפטים האלה" – תזכו לשמוע ולהשיג השגות חדשות בתורה. הפונה היא, שעל-ידי מידת הענוה זוכה האדם לכך, שהקב"ה הוא בבחינת גדול העומד על גביו, ומלמדו איך לעסוק בתורה לשמה, ואז מגיע אותו אדם ל"ושמרתם ועשיתם אתם" – בזכות מידת הענוה הוא זוכה לשמור ולעשות את התורה והמצוות בתכלית השלמות. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך" (יא' יט')

האדמו"ר כ"ק מרן מהרי"ד מבצלזא זיע"א אומר, שכלל גדול ויסודי בחינוך הפנים הוא הדוגמא האישית. דהינו, לא להסתפק בציווי ובאזהרה לבנים שעליהם לעסוק בתורה ובעבודת ה', אלא העיקר הוא שהאב עצמו יהיה דוגמא אישית ומוחשית לבניו. שכן, כשהבנים יראו שאביהם קובע עתים לתורה ולעבודת ה', ורודף אחר מצוות ה' יתברך, הדבר ישאיר רשם חזק בנפשם, ובנדאי שהם ימשיכו בדרכו.

ענין זה, אומר האדמו"ר מרן מהרי"ד מבצלזא, רמוז בפרשה השניה של קריאת שמע, בפסוק: "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם". שכן, אם נדקדק בכתוב, נראה שתיבת "אתם" לכאורה מיותרת. שהרי יכול היה הכתוב לומר "ולמדתם את בניכם לדבר בם", ומדוע הוסיפה התורה את תיבת "אתם"? ועוד צריכים אנו ביאור, מדוע כתוב "אתם" (חסר ו'), ולא "אותם"?

אומר על-כך האדמו"ר מבצלזא: התורה הקדושה רוצה ללמדנו כאן, שעיקר חינוך הפנים הוא הדוגמא האישית שמשמש האב לבניו, ולכן כתוב: "ולמדתם אתם" – אל תקרא "אתם", אלא "אתם". דהינו שתלמדו אתם בעצמכם, ותקימו את כל המצוות, ועל-ידי כך, כשיראו הפנים את דרכיכם, תזכו גם ל"ולמדתם...את בניכם לדבר בם" – גם בניכם ילכו בדרכיכם ויעשו כמעשיכם.

רעיון זה מתקשר להפליא עם מה שנהגו רבותינו הקדושים, להזכיר כמה פעמים בדברי תורתם, את דברי הקדוש האריז"ל, בלקוטי תורה על הפסוק (דברים כט', כח): "הנסתרת לה' אלהינו, והנגלת לנו ולבנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת".

ומבאר ואומר שם האריז"ל הקדוש, ש"הנסתרת" הן יראת ה' ואהבת ה' – שהן נסתרות בלבם של איש ישראל, ועיקר תכליתן (=מטרתן) הוא "לה' אלהינו" – שהוא יודע נסתרות ותעלומות לב כל חי.

אבל "הנגלת" – שהן המצוות שאנו מקימים במעשים – שהן נגלות לכל – תכליתן "לנו ולבנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת" – שהפנים ילמדו מאיתנו איך לעבוד ולקיים את מצוות ה' יתברך.

יש לציין כי רעיון זה מצינו גם בדברי האריז"ל, על הפסוק (תהילים סה', ב'): "לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר, שמע תפלה עדיך כל בשר יבאו". ופרש האריז"ל בלקוטי התורה, שלכאורה יש להקשות ולשאול, מדוע אנו צריכים להתפלל לה' יתברך בפנינו? הרי הקב"ה חוקר כליות הוא, ויודע מחשבות-אדם. אם כך, מדוע האדם צריך להתפלל בפה, וגם לנדור נדרים? הרי הוא יכול לעשות זאת במחשבה בלבד...

ומתרץ האריז"ל ואומר, כי כשאנו מתפללים ונודרים בפה, ואחרים שומעים – הרי שעל-ידי כך הם ילמדו שצריכים להתפלל לה' יתברך, ולנדור לצדקה.

וזהו שאמר דוד המלך "לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר". שהרי לכאורה היה יותר טוב ש"לך דמיה תהלה" – דהינו שהתהילות (=התפילות) והנדרים לה' יהיו בדומיה – רק במחשבה, בלי להזכירם בפה. אלא שהסיבה שצריך לאומרם בפה היא "שמע תפלה עדיך כל בשר יבאו" – כדי שעל-ידי כך אחרים ישמעו את התפילה, וכתוצאה מכך "עדיך (=אליך) כל בשר יבאו" יבואו כל בשר, וגם הם יתפללו אל ה' יתברך.

"והסיר ה' ממך כל חלי" (ז' טו')

הרב הצדיק ר' פישלי מסטריקוב ז"ל, היה נוהג לקחת בכל לילה, קדם השינה, מעט יי"ש, והיה מברך עליו, טועם קצת, ואומר: לחיים, רבוננו של עולם, מקור החיים! לילה טוב לך, רבוננו של עולם!

ופעם אחת פרש הרב הצדיק את כוננו פך: אני מכון, שתהיה לכל חולי ישראל, המוטלים על ערש דוי, רפואה שלמה במהרה, שכן על-פי דרך הטבע, בלילה המחלה מתגברת יותר ויותר, ואז צר להם, לחולים. והרי כתוב

(ישעיה סג', ט'): "בכל צרתם – לזו (=להקב"ה) צר" – שצר לו, כפיכחול, להקב"ה כשצר לבניו בעולם הזה. לכן כשאני מתכונן לרפואה שלמה לכל החולים וכשיהיה להם לילה טוב, אז בודאי יהיה מזה גם תענוג ונחת-רוח לה' יתברך.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!